

NOTA
Reserves
Voorzieningen
Doeluitkeringen
2017

Gemeente Ommen

Inhoudsopgave

I. Algemeen	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Beleidskader	3
1.2.1 Reserves.....	4
1.2.2 Voorzieningen.....	4
1.2.3 Doeluitkeringen	6
II. Bevoegdheden, informatie en control.....	7
2.1 Algemeen.....	7
2.1 Reserves	7
2.2 Voorzieningen.....	8
2.3 Doeluitkeringen	9
III. Controlling reserves, voorzieningen en doeluitkeringen	10
IV. Rentetoe rekening reserves, voorzieningen en doeluitkeringen.....	10

I. Algemeen

1.1 Inleiding

Een belangrijk onderdeel van het vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen. In de wet- en regelgeving zijn verschillende voorschriften te vinden die samen een kader stellen voor het omgaan met de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen. De Financiële Verordening (op grond van artikel 212 gemeentewet) bepaalt dat het college eens in de vier jaar een (bijgestelde) Nota reserves & voorzieningen aan de Raad voorlegt ter vaststelling. Daarnaast bevat de BBV, welke met ingang van boekjaar 2017 een aantal forse wijzigingen heeft ondergaan, aanvullende kaders rondom reserves, voorzieningen en doeluitkeringen.

Met de onderliggende nota wordt een eenduidig kader gesteld voor de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen binnen de gemeente Ommen en wordt een bij de organisatie passend beleid geformuleerd. Dit bewerkstelligt niet alleen transparantie maar ook een doelmatige en doeltreffende omgang met reserves, voorzieningen en doeluitkeringen, waardoor de uitvoering van gemeentelijk beleid adequaat wordt ondersteund. Een eenduidig kader zorgt er tevens voor dat er inzicht ontstaat in de vermogensopbouw en dat een betere interpretatie mogelijk is van de financiële positie en het weerstandsvermogen.

Deze nota betreft een uniform toetsingskader van het beleid rond reserves, voorzieningen en doeluitkeringen. De nota geldt in principe voor alle reserves, voorzieningen en doeluitkeringen, tenzij voor een specifieke reserve, voorziening of doeluitkering andere besluitvorming heeft plaatsgevonden.

1.2 Beleidskader

Het onderscheid tussen reserves, voorzieningen en doeluitkeringen is van belang als het gaat om de vorming, aanwending, de balanspresentatie en rentebijbeschrijving. Kortweg kan het verschil tussen reserves, voorzieningen en doeluitkeringen als volgt worden samengevat:

	Reserves	Voorzieningen	Doeluitkeringen
BBV	Art. 42, 43, 54	Art. 44, 45, 55	Art. 49
Balans	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Vreemd Vermogen
Verantwoordelijkheid	Raad	College B&W	College B&W
Opbouw	Resultaatbestemming	Exploitatie	Rechtstreeks op balans
Ottrekking	Resultaatbestemming	Rechtstreeks op balans	Exploitatie
Vrijval	Resultaatbestemming	Exploitatie	N.v.t. (teruggave)
Aanwending	Vrij	Specifiek doel	Specifiek doel
Rentebijbeschrijving	n.v.t.	Voorziening o.b.v. contante waarde	n.v.t. Alleen o.g.v. wetsvoorschrift

Reserves behoren tot het eigen vermogen van de gemeente. Voorzieningen en doeluitkeringen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente. Aan voorzieningen en doeluitkeringen kleven verplichtingen. De aanwending van reserves is vrijblijvender. De Raad kan de doelstelling van een reserve wijzigen. In dit hoofdstuk worden de verschillende functies van de vermogensdelen behandeld en wordt een categorisering in de reserves, voorzieningen en doeluitkering aangebracht.

Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen hebben een drietal primaire functies:

a. De Bufferfunctie

Alle reserves die niet als bestemmingsreserve zijn aangemerkt behoren tot de algemene reserve. De bufferfunctie is de belangrijkste functie van de Algemene Reserve. Met name het vaste deel van de algemene reserve fungeert als buffer voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en algemene

risico's of om noodzakelijk aanpassingsprocessen soepel te laten verlopen. De algemene reserve vormt dan ook een belangrijk onderdeel van het gemeentelijke weerstandsvermogen.

b. De Bestedingsfunctie

De overige reserves (bestemmings- en egaliseringsreserves), voorzieningen en doeluitkeringen worden ingezet om te worden besteed aan een van te voren bepaald doel. Geldstromen kunnen over een langere periode worden opgespaard voor een grotere uitgave in de toekomst. Grote exploitatieschommelingen worden voorkomen en het financiële evenwicht wordt niet verstoord.

c. De Financieringsfunctie

Voor het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelen zijn vaak investeringen nodig. De financiering van kapitaaluitgaven kan plaatsvinden door het gebruiken van de reserves en voorzieningen als financieringsmiddelen (interne financiering) of door het aantrekken van vaste geldleningen (externe financiering). Een relatief sterke financiering met eigen middelen heeft het voordeel dat renteschommelingen op de kapitaalmarkt geen grote invloed hebben op het resultaat van de gemeente

1.2.1 Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en vrij besteedbaar zijn. Reserves worden alleen gevormd, gewijzigd en opgeheven via een raadsbesluit en worden gevormd door bestemming van het resultaat. Reservevorming is slechts mogelijk onder voorwaarden en er wordt niet meer gereserveerd dan nodig is om het aanvaarde beleid uit te voeren.

Op basis van de indeling van het BBV worden reserves gesplitst in algemene reserves en bestemmingsreserves.

Algemene reserve

De algemene reserve is een reserve welke vrij besteedbaar is en waaraan de Raad géén bestemming heeft gegeven. Hoewel de reserve vrij besteedbaar is, dient de reserve ook om risico's in algemene zin op te vangen. De algemene regel daarbij is, dat proces- en project gerelateerde risico's dienen te worden opgevangen binnen de processen en projecten zelf, terwijl de algemene reserve dient om gemeente brede risico's op te vangen.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de Raad een bepaalde bestemming is gegeven. Dit kan bijvoorbeeld zijn om ongewenste schommeling op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden. Jaarlijks wordt de noodzaak en de omvang in relatie tot het doel van de reserve beoordeeld.

Door het werken met een bestemmingsreserve wordt aan de budgethouder meer vrijheid gegeven in het bepalen van het jaar waarin een uitgave wordt gedaan. De reserve legt beslag op het gemeentelijke vermogen (bijvoorbeeld omdat er meerdere jaren van onderbesteding zijn en daarna overbesteding). Voor het inzicht in het vrije vermogen is het nodig om een bestemmingsreserve te vormen wanneer er sprake is van een aanzienlijk beslag op het vermogen.

1.2.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden (zoals garantstellingen), of voor schattingen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering (zoals rechtsgedingen en reorganisaties). Ook kunnen voorzieningen worden gevormd ter egalisatie van de in de tijd onregelmatig gespreide lasten (zoals groot onderhoud). Kenmerkend voor een voorziening is dat:

- Deze moet worden gevormd vanuit een verplichting volgend uit bedrijfsactiviteiten;
- Deze een verplichte bestedingsrichting heeft;
- Deze tot het vreemde vermogen behoort.

Voor de gevolgen van toekomstige gebeurtenissen, die niet in causaal verband staan met de bedrijfsvoering in de periode voorafgaande aan de balansdatum, kunnen geen voorzieningen worden gevormd. Tevens is het niet toegestaan om voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume.

Voorzieningen kunnen worden ingedeeld naar:

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's
- Voorzieningen voor middelen van derden
- Egalisatievoorzieningen voor cyclisch onderhoud en beheer

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Deze voorzieningen vormen een apart gezet bedrag voor een onvermijdelijke toekomstige uitgave waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend zijn. Afhankelijk van allerlei omstandigheden zal dat vroeg of laat aan de orde zijn en hoger of lager kunnen uitvallen, maar binnen deze marges is het onvermijdelijk. Voor het inzicht in de vermogensopbouw van de gemeente is het niet nodig om een afzonderlijke voorziening te vormen voor verplichtingen of risico's lager dan € 25.000.

Voorzieningen derden

Wanneer de gemeente middelen van andere partijen ontvangt die verplicht aan een gespecificeerd doel dienen te worden besteed, dan worden deze middelen, totdat ze aan het doel zijn uitgegeven, als voorziening middelen derden apart gehouden. Er zit een verplichting aan vast dat het bedrag terugbetaald moet worden wanneer de middelen niet besteed worden aan het beoogde doel.

De voorzieningen derden voldoen aan de volgende kenmerken:

- De middelen zijn afkomstig van derden.
- De middelen zijn **niet** afkomstig van Europese of Nederlandse overheidslichamen (m.u.v. de middelen waarbij de eerste ontvangst heeft plaatsgevonden voor 1 januari 2007: zie de volgende paragraaf).
- Op de middelen rust een terugbetalingsverplichting wanneer ze niet volledig zijn besteed aan het beoogde doel.

Een wijziging in het BBV heeft ertoe geleid dat dergelijke middelen van Europese en Nederlandse overheidslichamen niet meer als voorziening op de balans mogen worden opgenomen, maar worden gerekend tot de overlopende passiva. In deze nota en in de jaarrekening worden deze middelen onder de doeluitkeringen geëvalueerd.

Egalisatievoorzieningen voor cyclisch onderhoud en beheer

Op facultatieve basis kunnen voorzieningen worden gevormd om te komen tot een gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Dit kan alleen als er sprake is van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of het hieraan voorafgaande begrotingsjaar. Het gaat over (toekomstige) lasten die de gemeente niet kan mijden. Kosten die per jaar fluctueren, maar die wel meerjarig kunnen worden gepland (bijvoorbeeld onderhoud), kunnen worden betaald vanuit voorzieningen. Ieder jaar krijgt de voorziening een gelijke voeding vanuit de exploitatie. De kosten in de gemeentelijke exploitatie worden daardoor geëgaliseerd. Het vormen van een voorziening in dit geval is niet verplicht. Er kan ook voor worden gekozen de ongelijkmatig verspreide lasten in de komende begrotingsjaren te nemen als ze zich voordoen.

Een egalisatievoorziening voldoet aan de volgende kenmerken:

- De vorming is niet verplicht;
- De voorziening kan alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheersplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheersplan dient periodiek te worden geactualiseerd.
- Door middel van de voorziening wordt het jaarresultaat geëgaliseerd.

Gesaldeerde voorzieningen

De gemeente Ommen kent daarnaast nog een voorziening ter dekking van een aantal risicovolle vorderingen, de voorziening Dubieuze Debiteuren. Deze wordt op de balans gesaldeerd met de openstaande vorderingen (debiteuren) opgenomen.

De gemeente Ommen kan naast bovengenoemde voorziening nog andere voorzieningen of reserves vormen ter dekking van risicovolle participaties en/of leningen. Deze worden tevens op de balans gesaldeerd opgenomen met het betreffende actief.

1.2.3 Doeluitkeringen

Een wijziging in het BBV heeft ertoe geleid dat niet bestede middelen van Europese en Nederlandse overheidslichamen, die moeten worden besteed aan een specifiek doel, vanaf 1 januari 2008 niet meer als voorziening op de balans mogen worden opgenomen. Deze gelden worden op de balans als schuld verantwoord onder het kopje overlopend passief en als doeluitkering geclassificeerd. Als in latere begrotingsjaren de bestedingen alsnog worden gerealiseerd kunnen deze als last in het overzicht van baten en lasten worden geraamd en verantwoord. Niet bestede middelen moeten aan het eind van de regeling in principe worden terugbetaald. Een overlopend passief valt niet onder het begrip voorzieningen omdat hierbij geen onzekerheid bestaat over de omvang van de verplichting. In tegenstelling tot de voorzieningen vindt de vulling van het overlopend passief plaats buiten de exploitatie om, op basis van de ontvangsten. Jaarlijks worden de kosten, die worden gemaakt ten laste van deze doeluitkering, zichtbaar in de exploitatie evenals de onttrekking aan de doeluitkering die als baat in de begroting wordt geraamd.

II. Bevoegdheden, informatie en control

2.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de bevoegdheden, informatieverstrekking en beheersing rond de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen uiteengezet. Vanuit de dualiseringsgedachte is het vaststellen en uitvoeren van beleid/het maken van keuzes als taak neergelegd bij de Raad. De Raad stelt de kaders (kwaliteit, kwantiteit en geld) en het college van B&W voert uit. Het vrij besteedbare eigen vermogen is een belangrijk speelveld van de Raad. Zij gaan over de besteding van het eigen vermogen en kunnen gelden oormerken als bestemmingsreserve. Het beleid is erop gericht een zo transparant mogelijk inzicht te verstrekken op het vrij besteedbare vermogen.

2.1 Reserves

Bevoegdheden reserves

Het instellen, wijzigen en opheffen van reserves is voorbehouden aan de Raad. Dit is in het BBV vastgelegd. De reden hiervoor is dat reserves worden gevormd door positieve resultaten of bewust zijn vrijgemaakt vanuit andere middelen, om op een later moment aan te kunnen wenden. Ook kunnen reserves worden gevormd om risico's af te dekken, waardoor tegenvallers in andere jaren kunnen worden opgevangen. In alle gevallen raken de reserves het budgetrecht van de Raad. In specifieke situaties kan de Raad binnen deze bevoegdheid het College van B&W mandateren tot verdere bevoegdheden.

Instellingcriteria reserves

Wanneer een reserve wordt ingesteld worden de volgende criteria gehanteerd:

1. Reserves worden ingesteld door de Raad. Bij de instelling van een reserve wordt de Raad geïnformeerd over:
 - het doel en functie van de reserve
 - de categorie waartoe de reserve behoort
 - de noodzaak van de reserve
 - de gewenste of noodzakelijke omvang
 - de wijze waarop de reserve wordt gevoed
 - de wijze waarop de bestedingen mogen plaatsvinden
 - eventueel het plafond van de reserve
 - eventueel de duur van een reserve
 - de eventuele specifieke voorwaarden die aan de reserve worden verbonden
2. Er is een duidelijk verband tussen het bestedingsdoel en de in de reserve daarvoor apart gezette middelen. Er wordt niet meer gereserveerd dan nodig is om het aanvaarde beleid uit te voeren

Mutaties reserves

De voeding van, onttrekking aan reserves en wijzigingen hierin is aan de Raad voorbehouden, tenzij hier expliciet anders toe besloten is bijvoorbeeld door:

- de toevoeging te koppelen aan incidentele opbrengsten van derden
- de onttrekking te koppelen aan specifieke bestedingen

Mutaties in de reserves zijn geen baten en lasten en mogen op grond van het BBV niet in de exploitatie worden opgenomen. Dit betekent dat het principe van eerst resultaat bepalen en dan resultaat bestemmen moet worden gehanteerd. Mutaties in reserves zijn vormen van resultaatbestemming.

Toevoegingen mogen niet lager en onttrekkingen aan reserves niet hoger zijn dan het in de actuele begroting (primitieve begroting inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde bedrag, tenzij de Raad expliciet heeft besloten hiervan af te wijken, bijvoorbeeld door de onttrekking te koppelen aan bepaalde uitgaven.

Wijzigen en opheffen reserves

De Raad is bevoegd tot zowel het wijzigen als het opheffen van een reserve. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Wanneer een doel van een reserve wezenlijk verandert dan wordt de reserve opgeheven en wordt een nieuwe reserve gevormd.
- De Raad besluit over de aanwending van de vrij gevallen middelen.

2.2 Voorzieningen

Bevoegdheden voorzieningen

Vanuit de dualiseringsgedachte is het vaststellen en uitvaardigen van beleid/het maken van keuzes als taak neergelegd bij de Raad. De Raad stelt de kaders (kwaliteit, kwantiteit en geld) en het college van B&W voert uit. Voorzieningen worden met name gevormd om risico's en verplichtingen die bij de uitvoering van beleid kunnen ontstaan af te dekken. Voorzieningen zijn onlosmakelijk verbonden aan de uitvoering van het beleid en borgen mede een stabiele bedrijfsvoering. In lijn hiermee wordt het mandaat voor het instellen, wijzigen en opheffen van de voorziening bij het College van B&W neergelegd. Daar waar het instellen, wijzigen of opheffen budgettaire consequenties met zich meebrengt blijft de goedkeuring van de Raad nodig.

Instellingscriteria voorzieningen

Het instellen van voorzieningen vindt plaats op grond van het BBV. Op grond van het BBV zijn er situaties waarin het verplicht is om een voorziening in te stellen (art. 44 BBV). Wanneer een voorziening wordt ingesteld worden de volgende criteria gehanteerd:

1. Het College van B&W stelt een voorziening in. In het voorstel tot instellen van een voorziening wordt ingegaan op:
 - het doel en de functie van de voorziening;
 - de categorie waartoe de voorziening behoort;
 - de noodzaak van de voorziening (relateren aan de BBV-voorschriften);
 - de gewenste of noodzakelijke omvang, voor elke voorziening dient een financiële onderbouwing aanwezig te zijn;
 - zo mogelijk de duur van de voorziening;
 - bij cyclisch onderhoud: de omvang en de wijze van dotaties en bestedingen inclusief onderbouwing daarvan, bijvoorbeeld op basis van een meerjarenplanning, beheer of onderhoudsplannen.
2. Voorzieningen worden gevormd als er sprake is van een gekwantificeerde omvang van het risico/verplichting.
3. Het College van B&W stelt de Raad via de P&C cyclus op de hoogte van de instelling van een voorziening en geeft daarbij inzicht in de eventuele gevolgen voor het beschikbare eigen vermogen. Wanneer de instelling van een voorziening een effect op het budgettaire perspectief tot gevolg heeft (bijvoorbeeld voor de voeding van een egalatievoorziening) dan is hier een Raadsbesluit nodig, omdat dit tot het budgetrecht van de Raad behoort.

Toevoeging en benutting voorzieningen

Voorzieningen dienen dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Bestedingen worden rechtstreeks ten laste van een voorziening verantwoord en blijven dus buiten de baten en lasten in de exploitatie. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de risico's dan wel verplichting waarvoor ze gevormd zijn:

- Op grond van de BBV mag een voorziening niet negatief staan. Als er sprake is van een negatief saldo van een voorziening, dan dient dit via de exploitatie van het betreffende verslagjaar aangezuiverd te worden.
- Indien een voorziening een omvang bereikt die hoger is dan het noodzakelijke niveau valt het meerdere vrij ten gunste van de exploitatie.

In de jaarrekening wordt aan de Raad verantwoording afgelegd over de dotaties aan, bestedingen ten laste van en vrijval uit hoofde van de voorzieningen.

Opheffen en wijzigen voorzieningen

Voorzieningen worden opgeheven op grond van een besluit van het College van B&W. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een voorziening dient te worden opgeheven als de verplichting/risico waarvoor de voorziening is gevormd, is ingelost of op een andere wijze ophoud te bestaan.
- Wanneer een voorziening wordt opgeheven komt het saldo via de exploitatie vrij ten gunste van de algemene middelen.
- De Raad wordt via de P&C-cyclus geïnformeerd over het opheffingsbesluit.

2.3 Doeluitkeringen

Bevoegdheden doeluitkeringen

Vanuit de dualiseringsgedachte is het vaststellen en uitvaardigen van beleid/het maken van keuzes als taak neergelegd bij de Raad. De Raad stelt de kaders (kwaliteit, kwantiteit en geld) en het college van B&W voert uit. Doeluitkeringen worden gevormd voor niet bestede middelen van Europese en Nederlandse overheidslichamen. Doeluitkeringen zijn onlosmakelijk verbonden aan de uitvoering van het beleid en borgen mede een stabiele bedrijfsvoering. In lijn hiermee wordt het mandaat voor het instellen, wijzigen en opheffen van de doeluitkeringen bij het College van B&W neergelegd. Daar waar het instellen, wijzigen of opheffen budgettaire consequenties met zich meebrengt blijft de goedkeuring van de Raad nodig.

Instellingscriteria doeluitkeringen

Het opnemen van doeluitkeringen op de balans vindt plaats op grond van de regels van het BBV. Een doeluitkering wordt op de balans opgenomen nadat de gelden zijn ontvangen. De volgende uitgangspunten worden daarbij gehanteerd:

1. Het College van B&W stelt een doeluitkering in. In het instellingsvoorstel wordt ingegaan op:
 - het doel van de uitkering;
 - het bestedingsplan
2. Het College van B&W stelt de Raad via de P&C cyclus op de hoogte van de verwerking van de doeluitkering. Wanneer de doeluitkering ook een wijziging in de begroting vereist dan is hiervoor een Raadsbesluit nodig, omdat dit tot het budgetrecht van de Raad behoort.
3. In tegenstelling tot een voorziening vindt de voeding van het overlopend passief plaats buiten de exploitatie om (het zijn Rijksmiddelen). De onttrekking aan (de baten) en de lasten die samenhangen met deze doeluitkering zijn zichtbaar in de exploitatie. Op de balans worden deze middelen als overlopend passief geïnclassificeerd.

Opheffen doeluitkering

Doeluitkeringen worden opgeheven op grond van een besluit van het College van B&W. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een doeluitkering wordt opgeheven als de middelen zijn besteed of zijn terugbetaald.
- Op de middelen rust een terugbetalingsverplichting. Wanneer de middelen niet volledig zijn besteed aan het beoogde doel dient in principe terugbetaling plaats te vinden, tenzij hierover andere afspraken zijn gemaakt.
- De Raad wordt via de P&C cyclus geïnformeerd over het opheffingsbesluit.

III. Controlling reserves, voorzieningen en doeluitkeringen

Om haar kaderstellende en toetsende rol te kunnen uitvoeren, is het van belang dat de Raad inzicht heeft in de vermogenspositie en op de juiste momenten geïnformeerd wordt over de wijzigingen die daar betrekking op hebben. Een maal per vier jaar wordt het kader rond de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen geactualiseerd en door de Raad vastgesteld.

Jaarlijkse toetsing

Om een actueel beeld te kunnen geven van de vermogenspositie van de gemeente is het belangrijk om periodiek de toereikendheid van reserves, voorzieningen en doeluitkeringen te toetsen. Deze toetsing is gebaseerd op drie pijlers:

- a. De jaarlijkse analyse:
Ter voorbereiding op de jaarrekening wordt jaarlijks een inhoudelijke en financiële analyse uitgevoerd op alle reserves, voorzieningen en doeluitkeringen.
- b. Het auditprogramma:
Daarnaast maken de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen onderdeel uit van het auditprogramma. In dit kader zal periodiek toetsing plaatsvinden op de bij de jaarrekening opgeleverde informatie.
- c. De accountantscontrole:
Bij de controle op de jaarrekening voert de huisaccountant van de gemeente een toets uit op de naleving van wet en regelgeving.

Informatievoorziening reserves, voorzieningen en doeluitkeringen

In de begroting wordt een overzicht gegeven van elke reserve, voorziening en doeluitkering en de voorgestelde toevoegingen en onttrekkingen daaraan. Per reserve, voorziening en doeluitkering wordt inzicht gegeven in:

- De stand aan het begin van het boek(verslag)jaar;
- De mutaties aan het begin van het boekjaar en de mutaties via de resultaatbestemmingen van het voorgaande boekjaar;
- De toevoegingen en onttrekkingen in het begrote boekjaar
- Het verwachte saldo aan het einde van het boekjaar;
- De instelling, niet financiële wijzigingen en opheffing van voorzieningen en doeluitkeringen
- De meerjarige doorkijk

In de jaarrekening wordt in de toelichting op de balans de aard en reden van elke reserve, voorziening en doeluitkering en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht. Per reserve, voorziening en doeluitkering wordt inzicht gegeven in:

- De stand aan het begin van het boek(verslag)jaar;
- De mutaties aan het begin van het boekjaar, de mutaties via de resultaatbestemmingen bij de jaarrekening van het boekjaar t-1 en voor de doeluitkeringen ook de vrijgevallen bedragen;
- De toevoegingen en onttrekkingen in het lopende boekjaar
- Het saldo aan het einde van het boekjaar;
- De eventuele instellingsbesluiten, niet financiële wijzigingen en opheffing van voorzieningen en doeluitkeringen door het College van B&W.

IV. Rentetoerekening reserves, voorzieningen en doeluitkeringen

Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegevoegd, uitgezonderd voorzieningen op basis van contante waarde.

Aan de overlopende passiva (in deze nota genoemd doeluitkeringen) wordt slechts op basis van besluitvorming/wetgeving rente toegevoegd. Hoofregel is echter dat geen rente aan deze middelen wordt toegevoegd.